

Uitstippelen van de route

In de volgende tekst beschrijf ik mijn werkwijze gedurende dit onderzoek en neem ik je mee in hoe ik de route voor deze wandeling heb uitgestippeld. Deze route beschrijft wat het probleem is dat ten grondslag ligt aan dit onderzoek, en welke doelstellingen ik heb met dit onderzoek.

Vervolgens lees je mijn onderzoeksvraag en de daarbij behorende deelvragen, de toegepaste onderzoeksmethoden, een korte toelichting op twee specifieke onderzoeksmethoden en tot slot mijn afbakening.

Probleem beschrijving

De thema's taal en beeldende vorming houdt mij dus al enige jaren bezig. Ik voer hier regelmatig gesprekken over met mijn partner, vrienden en binnen mijn werkomgeving met collega's en studenten. Binnen onze opleiding werkt iedereen hard om goed onderwijs aan te bieden. Maar ik denk dat dit dus beter kan, namelijk door onderwijs aan te bieden dat aansluit bij zoveel mogelijk MBO studenten. Daarnaast mag de MBO student zelf meer op waarde geschat worden. Zij zijn namelijk heel waardevol in de maatschappij, doordat zij worden opgeleid voor beroepen die in grote getale aanwezig zijn in verschillende lagen van de bevolking. Het is van belang dat het aangeboden onderwijs aansluit bij de manier van leren van dit type student. De MBO student is een student die gericht is op de praktijk die graag doet en in beweging is. Daarnaast is de MBO student een student die het vaak lastiger vindt om lang achter elkaar te luisteren naar de docent tijdens theorie lessen, zeker als die abstract blijven. De student wordt daardoor minder gemotiveerd om met de stof uit de theorieles aan de slag te gaan. Het omzetten van de aangeboden theoretische kennis naar de daadwerkelijke uitvoering in de praktijk is daardoor een uitdaging voor sommige MBO studenten.

Het doel

Het doel van dit onderzoek is onder andere het creëren van bewustwording bij mijn collega's, mijn leidinggevende en het KW1C. Bewustwording dat onderwijs ook op andere manieren kan worden aangeboden dan enkel middels talig onderwijs. Mijn onderzoek draagt bij aan het centraal stellen van de student en richt zich op het serieus nemen van de student in wie hij is; met name rondom de vraag wat de student helpt in het leren van de theorie. Er is tot nu toe weinig onderzoek gedaan naar deze specifieke student, de student MZ, waardoor mijn onderzoek inzichten kan opleveren voor in ieder geval de opleiding MZ. Waar mogelijk zijn de inzichten ook breder te trekken naar de MBO-sector. Mijn onderzoek is misschien niet baanbrekend in de vraag hoe studenten theorie beter kunnen onthouden, maar binnen mijn werkcontext en voor het vak beeldende vorming is deze vraag wel nieuw en zijn de antwoorden dus zeker van meerwaarde.

Hoofd- en deelvragen

Tijdens deze master ben ik zoekende geweest naar wat ik nu precies wil onderzoeken. Het formuleren van de hoofdvraag heeft mij vaak beziggehouden en deze heb ik gedurende mijn onderzoek steeds verder aangescherpt. Uiteindelijk luidt mijn hoofdvraag als volgt:

Wat is de ervaring van studenten met het aanbieden van theorie op een beeldende wijze op de MBO opleiding MZ niveau 4 met betrekking op begrip van en hun betrokkenheid bij de lesstof?

Om antwoord te kunnen geven op deze hoofdvraag heb ik een aantal deelvragen geformuleerd:

- Hoe ervaren studenten de theorielessen?
- Hoe ervaren de studenten de theorieles wanneer deze middels beeldende vorming wordt aangeboden?
- Welke elementen uit de les beeldende vorming, worden door de studenten genoemd die hen helpen in het begrijpen van de theorie?

- Hoe verschilt het werken met theorie in een beeldend lokaal van het werken in een theorielokaal?
- Wat kan de herhaling van de lesstof opleveren voor de student?

Onderzoeksmethoden

In mijn onderzoek heb ik gebruik gemaakt van diverse onderzoeksmethoden. Zo heb ik onder meer observaties uitgevoerd, enquêtes afgenomen, interviews gehouden en experimenten uitgevoerd.

Interviews, observaties en enquêtes zijn veelgebruikte onderzoeksmethoden voor het verzamelen van kwalitatieve data. Daarnaast heb ik in dit onderzoek experimenten uitgevoerd waarbij ik een theorieles heb omgezet naar een les beeldende vorming. Deze onderzoeksmethode heb ik gekozen omdat ik hiermee studenten de mogelijkheid kon bieden de les op een ervaringsgerichte manier te beleven. Door achteraf te interviewen kon ik kwalitatieve data verzamelen over de ervaring van de studenten met het krijgen van de theorie op een beeldende wijze. Tevens kon ik hierdoor goed de verschillen inzichtelijk maken tussen de ervaring van studenten met het krijgen van de theorie in een theorieles, en het krijgen van de theorie in een les beeldende vorming. Tijdens de experimenten kon ik de studenten observeren. Door mijn observaties naast de resultaten uit de interviews te leggen, kon ik de data verrijken.

In het boek *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden* (Mortelmans, 2020) worden verschillende manieren van observeren tijdens experimenten beschreven. De schrijver beschrijft ook een nadeel van observeren waar rekening mee moet worden gehouden, namelijk dat er te nauw kan worden gekeken (Mortelmans, 2020, p. 288). Om toch een brede blik te kunnen behouden, heb ik een collega gevraagd om naar de video-opnamen van de experimenten te kijken, en haar gevraagd naar haar observaties.

Beeldende vorming heb ik ingezet vanwege mijn expertise en omdat bronnen zoals Stichting voor de leerplanontwikkeling (SLO, 2019) zegt:

Een beeldende les kan de ontwikkeling van taalvaardigheid ondersteunen en vergroten. Dat kan in de vorm van (beschouwings)gesprekken zijn, maar ook wanneer leerlingen moeten samenwerken. Beeldende vorming kan daarbij ook aansluiten bij leerinhouden en -activiteiten van andere leer- en vakgebieden.

Het inzetten van beeldende vorming tijdens de experimenten kan een goed uitgangspunt zijn, aangezien deze leermethode breed toepasbaar is, zoals blijkt uit het bovenstaande citaat.

Hieronder geef ik een korte omschrijving van de gekozen onderzoeksmethoden en met welk weloverwogen doel ik deze heb ingezet. In het volgende hoofdstuk ga ik nader in op de bevindingen die deze hebben opgeleverd.

- Interview met mijn directeur om draagvlak te creëren voor mijn onderzoek.
- Een presentatie gegeven aan mijn directe collega's om hen te informeren over de opzet van mijn onderzoek en om een inventarisatie te doen van welke theorielessen zij denken dat studenten lastig vinden.

- Een enquête uitgezet onder 55 tweedejaars MZ studenten om in beeld te brengen wat ze makkelijk en moeilijk vinden aan theorielessen en waarom.
- Een tweetal talige theorielessen bij eerstejaars MZ studenten geobserveerd (naar aanleiding van de inventarisatie bij mijn collega's), met als doel om inzichtelijk te maken hoe zo'n theorie les wordt gegeven.
- Een enquête uitgezet onder 55 tweedejaars studenten MZ om in beeld te brengen wat hun gemoedstoestand is voor de les beeldende vorming en wat hun gemoedstoestand is na de les beeldende vorming.
- Bronnenonderzoek over de theorieles met als inhoud 'het gedragsveranderingsmodel van Balm' met als doel om zelf inhoudelijk meer te weten te komen over deze theorie.
- Presentatie aan één klas tweedejaars MZ studenten over mijn onderzoek om vervolgens te inventariseren wie mee wil doen aan de experimenten.
- Als onderzoeker zelf beelden gemaakt bij de theorie over het gedragsveranderingsmodel van Balm om zelf te ervaren hoe het is om beelden te maken bij een onbekende theorie (zie toelichting hieronder).
- Een inventarisatie aan het begin en aan het eind van de experimenten om te inventariseren hoe de student zich voelt en wat de student al weet van de theorie.
- Twee experimenten uitgevoerd van ieder twee uur, met 6 tweedejaars MZ studenten, om te werken met de theorie het gedragsveranderingsmodel van Balm op een beeldende vorming wijze. (zie toelichting hieronder).
- Interviews afgenomen bij de 6 deelnemers die hebben deelgenomen aan de experimenten door middel van een gestructureerde vragenlijst.
- Video-opnamen gemaakt tijdens de twee experimenten en deze vervolgens geanalyseerd met als doel om te zien hoe de studenten aan het werk waren tijdens de experimenten.
- Een interview afgenomen met een collega na het bekijken van de video-opnamen van één van de experimenten. Dit met als doel om van mijn collega te weten te komen wat zij aan verschillen ziet tussen haar theorie les over dit model en mijn beeldende vorming experiment.
- De toets resultaten van alle tweedejaars MZ studenten over de theorie van het gedragsveranderingsmodel van Balm inzichtelijk gemaakt.
- Een inventarisatie bij één klas tweedejaars MZ studenten (inclusief de 6 deelnemers aan het experiment) over wat hun kennis is over de theorie van het gedragsveranderingsmodel van Balm, ruim 15 weken nadat zij de theorieles hier over kregen. Dit met als doel om te achterhalen hoeveel studenten nog bekend zijn met de theorie.

Toelichting op keuze van de theorieles ‘Het gedragsveranderingsmodel van Balm’

Om mijn experimenten uit te voeren moest ik uitgaan van een theorieles. Ik heb gekozen voor de theorie over het gedragsveranderingsmodel van Balm. Dit is een theorieles die aan de tweedejaars MZ studenten wordt gegeven. Ik heb deze theorieles gekozen omdat het een model is dat heel goed aansluit bij de praktijk waar de studenten in gaan werken. Ook kwam het goed uit qua planning dat deze theorieles een paar weken voordat ik mijn experimenten heb uitgevoerd werd gegeven. Hierdoor lag een eventueel verschil in ervaring voor de studenten nog vers in het geheugen.

Tijdens de theorieles die een aantal weken voor de uitvoering van mijn experimenten plaatsvond, legde de docent door middel van een digitale presentatie en het boek *Methodisch Begeleiden* (Bolt et al, 2022) de werkwijze van het model uit aan de studenten. Het gedragsveranderingsmodel van Balm is een stappenplan die de begeleider van de cliënt, met de cliënt zelf, die een gedragsverandering wil doormaken, kan doorlopen. De begeleider helpt de cliënt te coachen door middel van 6 stappen om daadwerkelijk een gedragsverandering teweeg te brengen. Deze 6 stappen zijn weergegeven in 6 woorden. De woorden zijn: openstaan, begrijpen, willen, kunnen, doen en volhouden

Toelichting op de opdracht en inhoud van de experimenten

De experimenten heb ik als volgt opgezet. Tijdens het eerste experiment maakt de student een beeld (visueel en creatieve vorm met keuze van materiaal zoals klei, papier, hou etc.) bij elke fase van het gedragsveranderingsmodel van Balm. De student maakt een koppeling van de 6 stappen in het model van het gedragsveranderingsmodel van Balm en vertaalt elk woord dat bij die stap hoort naar een beeld. De student is vrij om te kiezen welk materiaal er gebruikt wordt. Er mag verschillend materiaal gebruikt worden bij de verschillende fasen van het model.

Het uitgangspunt bij het tweede experiment is dat de student een cliënt waar hij op stage mee werkt in gedachten neemt. Dit moet een cliënt zijn die een gedragsverandering teweeg wil brengen bij zichzelf. Voor elke stap in het gedragsveranderingsmodel van Balm maakt de student een beeld, dat past bij die cliënt. Dus het woord dat bij de cliënt hoort, in die specifieke stap, vertaald in een beeld.

Aan het eind van beiden experimenten heeft de student 12 beelden gemaakt waarmee de student een driedimensionaal schema van maakt, ‘het driedimensionale gedragsveranderingsmodel van Balm’. Ter voorbereiding op beide experimenten heb ik zelf ook beelden gemaakt. Dit om zelf te ervaren hoe het is om met het model van deze theorie te werken op een beeldende vorming wijze. Ik heb aan de hand van de door mij gemaakte beelden de opdracht aan de studenten uitgelegd.

Afbakening

Ik heb gekozen om één theorieles in te zetten tijdens de experimenten. Dit heb ik gedaan omdat ik nieuwsgierig was naar hoe studenten één theorieonderdeel onthouden. Ik heb er dus niet voor gekozen om een hele periode of meerdere theorielessen te onderzoeken. Dit was gezien het tijdspad ook niet mogelijk. Mijn onderzoek richt zich op de tweedejaars MZ studenten. Deze studenten hebben één keer eerder één periode van mij beeldende vorming gehad, in het eerste leerjaar. Ik heb niet specifiek studenten uitgenodigd die theorie en taal lastig vonden. Iedereen

die enthousiast was om mee te werken aan de experimenten en interviews kon meedoen. Uiteindelijk hebben 6 studenten meegewerkt aan de experimenten. Het voordeel van het specifiek uitnodigen van de tweedejaars studenten, was dat zij mij een klein beetje kennen en ik daardoor meer kans had op deelnemers. Dit kan uiteraard ook zorgen voor minder objectieve resultaten en is daarmee misschien ook een nadeel.

Door tweedejaars studenten te vragen wist ik ook dat zij bekend waren in het beeldend lokaal zodat er tijdens de experimenten geen tijd verloren ging naar het zoeken van materiaal. Het gebruik van het beeldend lokaal is een onderdeel van mijn onderzoek.

De experimenten hebben plaats gevonden op 4 en 11 oktober 2024, de interviews zijn aansluitend gehouden in de week van 7 tot en met 11 oktober.

Alle andere onderzoeksmethoden hebben plaats gevonden voor de experimenten en interviews en erna.

Link naar bronnenlijst:

<https://www.researchcatalogue.net/view/3403516/3403517#tool-3438837>